

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput VIII. Explicatur quid possimus de congruo, & quid de condigno apud
Deum promereri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83656)

reantur. Ob hanc eandem rationem non evacuatur à nobis gratia; quia licet asseramus vitam æternam conferri meritis, dicimus tamen hæc merita absque gratia non comparari. Sed neque nos Deum facimus debitorem, qui ex nobis aliquid capet utilitatis & commodi: illum dicimus se facere debitorem nostrum, non aliquid à nobis accipiendo, sed promittendo, ita ut possint iusti consummato cursu proferre verba Augustini serm. xvi. de Verbis Apostoli, nunc clviii. cap. 2. *Redde quod promissisti, quia fecimus quod iussisti.* At hæc omnia ex præcedenti capite sunt manifesta: iterum, si hæc videantur summam dicta, illud perlegas.

14.
De his, qui
habent spem
in bonis
operibus.

Restat ut aliquid dicamus de iis, qui in bonis operibus habent spem ac fiduciam. Principio nefas est spem locare in operibus, quasi à sola liberi arbitrii facultate procedant, cum ad malum quisque se ipso sufficiat, ad bonum vero nihil sit, nisi adjuvetur ab omnipotenti bono. Deinde non debemus peracta opera, quamvis bona videantur, ita æstimare, ut nullo concutiamur timore; cum nesciat homo utrum amore, vel odio sit dignus, atque etiam iustis quotidie divina misericordia sit imploranda. Præterea cum Deus operetur in nobis velle & perficere, ac facillimum sit iustitiam deperdere, maxime si relinquatur sibi ipsi humana infirmitas, sic vero deseratur qui nimium præsumit; æquum est, ut cum timore, & tremore

operemur salutem nostram. Ad hæc, quia divina auxiliante gratia factum est, si quid boni peregrinus; debemus exercere humilitatem, vitantes superbiam illius qui dicebat, *Non sum sicut ceteri hominum;* & imitantes Apostolum dicentem, *Non ego, sed gratia Dei mecum.* His servatis, dicimus in bonis operibus locandam esse spem divinæ retributionis, uti collocarunt Nehemias, David, Paulus, alique viri sanctissimi. Ad excitandum fervorem, torporemque expellendum debet quisque firmissime credere, quod non ibunt in vitam æternam, nisi qui bona egerunt; atque si ipse bene agere studuit, & bonam conscientiam gerit, repetat cum Davide Psalm. xvii. *Retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam.* Ne appetitus laudis subrepat, indigere se divina misericordia, & meritis passionis Christi sedulo animadvertat. Demum ne præsumat, meminerit non cuilibet iusto, sed ei, qui perseveraverit usque in finem paratam esse æternæ salutis retributionem. Videntur mihi Tridentini Patres hæc omnia comprehendisse Canone xxvi. Sess. 6. *Si quis dixerit, iustos non debere pro bonis operibus, quæ in Deo fuerint facta, expectare & sperare æternam retributionem à Deo per ejus misericordiam, & Jesu Christi meritum, si bene agendo, & divina mandata custodiendo usque in finem perseveraverint; anathema sit.*

C A P U T VIII.

Explicatur quid possimus de congruo, & quid de condigno apud Deum promereri.

S U M M A R I U M.

1. Series gratiarum, quæ conferuntur ad Beatitudinem consequendam.
2. Justificatio diversimodè consideratur.
3. Dicta extenduntur ad gratiam perseverantiæ finalis.
4. Quare iustus possit mereri vitam æternam de condigno, non item perseverantiam finalem.
5. & 6. An neque de congruo.
7. An possint iustialii mereri gratiam de congruo.

I.
Series gratiarum, quæ conferuntur ad beatitudinem consequendam.

IN serie auxiliorum omnium, atque gratiarum, quæ nobis ad consequendam beatitudinem conferuntur, connumeratur primo divina prædestinatio, deinde gratia fidem præveniens; atque hæc duo cum sint absque præscientia meritorum, fide Catholica certum est bonis operibus non rependi. Loquor autem de prædestinatione ad Gratiā, quoniam de electione ad gloriam non est una Scholasticorum opinio:

nostraque priori volumine fuit sufficienter exposita. Consequuntur vocationem ad fidem liber voluntatis assensus, timor, spes, charitas, & peccatorum detestatio, quibus cap. iv. ostendimus homines ad justificationem disponi, & in præcedenti demonstratum est, quomodo hæc justificationem ipsam promerentur de congruo, id est, moveant divinam misericordiam ad remittendum peccatum, & ad impertiendam charitatem,

tem, quæ diffunditur in cordibus nostris per Spiritum sanctum inhabitantem: idque Deus semper præstat, dummodo humana voluntas se recte disponat, neque divinarum gratiarum virtuti aut malitia, aut pervicacia opponat obicem.

2.
Justificatio
diversimodè
consideratur.

Spectare possumus in ipsa justificationis gratia primum ipsius in animam ingressum, deinde justitiæ augmentum, postea diuturnam in sanctitate persistentiam, insuper reparationem post lapsum, & denique finalem perseverantiam. Ac primam sanctificationis gratiæ collationem nemo meretur *de condigno*; quoniam hoc meritum, ut liquet ex dictis, non reperitur in peccatore. Augmentum vero justitiæ potest homo iustificatus etiam *de condigno* promereri, ut declarat Tridentina Synodus Sess. 6. can. 32. dummodo ire satagat de virtute in virtutem, & ascensiones in corde suo disponat; nam qui Deo accepti sunt, si magis diligant, magis in virtute meritoque proficiunt; atque *liberati à peccato, servi autem facti Deo*, habent *fructum in sanctificationem, finem vero vitam æternam*; inquit Epistola ad Rom. VI. 22. Paulus Apostolus. Ut iustus in gratia sanctificante persistat, nedum diuturno tempore, sed exiguo etiam ac minimo, potest solum mereri *de congruo*, instans orationibus, & juxta monitum Apostolicum videns ne cadat: at id mereri *de condigno* non potest. Enimvero ut justitiam servet, & tentationibus non succumbat, indiget auxilio gratiæ efficacis; istud vero cur uni datur, non alteri, inscrutabilia sunt judicia Dei: & quamvis Deus justum non deserat, nisi prius ab eo deseratur; nemo se continet ab injustitia sine adjutorio, quod cui datur misericorditer datur, cui non datur iusto iudicio non datur. Reparationem post lapsum nemo potest *de condigno* mereri, dicente Domino per Ezechielem cap. XVIII. 24. *Si averterit se iustus à justitia sua, & fecerit iniquitatem secundum omnes abominationes, quas operari solet impius, nunquid vivet? omnes justitiæ ejus, quas fecerat, non recordabuntur.* Ergo qui sanctitatis iacturam fecerit, si misericorditer trahatur ad poenitentiam, gratiam iterum consequetur, non merito *condigno* præcedentis justitiæ, quæ deperiit; sed merito *de congruo* præsentis contritionis & gemitus. Illius quippe desiderium, & oratio non innititur justitiæ, sed tantum misericordiæ, ut asseruit 1. 2. q. 104. art. 6. Doctor Angelicus; & rationem tradidit Epistola VII. Cyprianus, quo-

niam *recedente disciplina Dominica recessit & gratia.*

Quod dixi de persistentia in gratia ad aliquod tempus, multo magis affirmandum est de perseverantia finali. Hanc itaque non potest iustus *condigne* mereri, cum sit specialissimum donum divino beneplacito preparatum electis, ut demonstravi præcedentis libri capite VII. Potest enim Deus recto iudicio homini iusto efficacem gratiam subtrahere, atque convertentem se ad desideria cordis sui absque injustitia deserere: & quemadmodum rapit parvulum, ne malitia mutet intellectum ejus, ita aliquando permittit iustificatum delinquere in senectutis maturitate, & absque justitia, à qua mala voluntate recessit, in æternum perire. Habet enim figulus potestatem alia vasa in honorem, & alia in contumeliam efformandi: & Deus elegit vasa misericordiæ, in quæ effundit divitiis gratiæ, & sustinet vasa iræ ad ostensionem justitiæ. Hinc de electis, reprobisque naturæ concedentibus scripsit Honorius Fortunatus,

Quale placet figulo, vas fictile tale paratur;

Quando placet figulo, vasa soluta ruunt.

Si nunc petas quare iustus possit mereri *de condigno* vitam æternam, & non finalem perseverantiam; respondeo quod utique vita æterna debetur bonis operibus, dummodo accedat ipsa perseverantia, cui repromissa est salus, & corona justitiæ. Attamen placuit Deo promittere vitam æternam tanquam bravium bonis iustorum operibus, ut omnes sic current ut comprehenderent; non placuit promittere perseverantiam ipsam, ut nemo præsumeret, sed unusquisque propriam salutem operaretur cum timore & tremore. Denique non est consequens, ut si merces sit finis, merces etiam debeat esse medium ad ipsum finem perducens; sed pro sua liberalitate Dominus talenta dispensat, & pro libitu vocat operarios; at pro justitia servum fidelem de reportato lucro remunerat, & pro conventionem solvit statutum denarium. Non est ergo de perseverantia, & de gloria eodem pacto ratioinandum; quoniam hæc finis est, illa medium. At citato capite septimo plura huc spectantia.

Verum *de congruo* hoc magnum perseverantiæ donum iusti mereri possunt; reprehendit quippe Augustinus in libro, quem de hoc argumento conscripsit cap. 6. eos, qui volunt ita banc perseverantiam prædicari, ut non vel suppliciter emereri, vel amitti contumaciter possit.

Neque

3.
Dista extenduntur ad gratiam perseverantiæ finalis.

4.
Quare iustus possit mereri vitam æternam de condigno, non item perseverantiam finalem.

5.
An neque de congruo.

Neque aliud petimus, dum verbis Davidicis Deum deprecamur, *Ne des in commotionem pedes meos*; aut in quotidiana oratione, *Et ne nos inducas in tentationem*. Hæc oratio demonstrat perseverantiam esse gratiæ divinæ beneficium, neque ulli mortalium deberi ex iustitia: impetrari tamen orando, ideoque cadere sub merito, quod appellamus *de condigno*. Quod si dixeris peti à nobis etiam vitam æternam, dum oramus, *Adveniat regnum tuum*, & nihilominus illam nos promereri *de condigno*; respondemus cum Augustino citato loco Sanctos hac petitione nihil aliud orare, *nisi ut in ea sanctitate, quæ illis data est, perseverent*; neque enim aliter veniet regnum Dei, quod non aliis, sed iis, qui perseverant usque in finem, certum est esse venturum. Præterea sic orantes nescimus an odio, vel amore simus digni, ideoque regnum petimus titulo potius beneficii, quam depositi atque coronæ; ut si forte inquinati sumus occulta aliqua culpa, illam Deus misericorditer abstergat, & ita inveniamur idonei ipsi regno, in quod non intrat aliquid inquinatum vel immundum.

6.
Explicatur
ulterius.

Qui perseveraverit usque in finem, juxta Evangelicam sententiam Matth. x. 22. *hic salvus erit*. Itaque iustus, si in gratia decesserit, vere promeretur vitam æternam, & ipsius vitæ æternæ consecutionem, atque etiam gloriæ augmentum. Sunt & Schola aliqui, qui negant primum gloriæ gradum cadere sub merito *de condigno*, eo quod titulo hæreditatis debeatur homini exornato gratia sanctificante, cujus primus pariter gradus *condignum* meritum antecedit: at non repugnat gloriam esse simul hæredita-

tem atque mercedem; quia dum efficiamur filii Dei per gratiam *habitualement*, constituimur quidem cohæredes Christi, sed hoc titulo, ut cum Christo crucem tollamus, & abnegemus nosmetipsos. Recte dirimit Scholasticorum illorum oppositionem divinus Apostolus ad Romanos VIII. 17. *Si autem filii, & hæredes: hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi, si tamen compatimur, ut & conglorificemur*. Quamobrem non solum gloriæ augmentum, sed etiam consecutio cadit sub merito, ut aperte declarat Synodus Tridentina canone 32. non semel laudato.

Regnantes in gloria electi, & etiam peregrinantes à Domino possunt *de condigno* promereri aliis primam gratiam; ut illam promeruit Stephanus Apostolo Paulo: quia charitatis virtute subnixus orans pro lapidantibus vicit Saulum crudeliter sævientem; & ita quem habuit in terra persecutorem, in cælis meruit habere consortem; inquit Serm. de S. Stephano Fulgentius. De bonis temporalibus, quæ ne cupidius appetantur tam iustis, quam impiis Deus voluit esse communia, dixi supra cadere sub merito, quatenus præordinantur ad vitam æternam: sub qua ratione pertinent quoque ad effectus prædestinationis divinæ: atque ideo nefas est illa aut nobis, aut aliis expetere, ubi à summo Bono animum nostrum avertant, aut nos à proximi charitate divellant. Hæc enim merces summa est, ut ipso Deo perfruamur, & omnes qui eo fruimur, nobis etiam invicem in ipso perfruamur. His verbis Augustini lib. 1. De Doctrina Christiana cap. 32. nostra de merito bonorum operum dissertatio concluditur.

7.
At possint
iusti aliis
mereri gra-
tiam de con-
digno.

CAPUT ULTIMUM.

Probatur, quòd possint iusti excidere à gratia, quòd non habeant de illa certitudinem fidei, & quòd non sint omnes in iustitia ac merito prorsus æquales.

S U M M A R I U M.

1. De proprietatibus justificationis.
2. Sensus Hæreticorum.
3. Iustus potest excidere à sanctitate.
4. & 5. probatur.
6. Usque ad 12. solvuntur objectiones.
13. Nullus absque revelatione habet certitudinem de iustitia.

14. & 15. Probatur.
16. Aliqua deducuntur.
17. & 18. Obiectio solvitur.
19. Gratia Sanctificans non est æqualis in omnibus iustis.
20. Conclusio operis.

Y.
De proprie-
tatibus iusti-
ficationis;

DOCUERUNT Tridentini Theologi postremo loco inquirendum esse de proprietatibus Justificationis, quas tres enumerant Heterodoxi, indemutata. *P. Berti Theol. Tom. III.*

bilem persistentiam, firmissimam certitudinem, & æque magnam in singulis dignitatem; omnesque profluunt ex reprobatò dogmate quod sola fiducia iustificet, U u æque